

กาญจนา จันทบุผา 2551: การวิเคราะห์รูปแบบนันทนาการและประสบการณ์นันทนาการของ
ผู้มาเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(อุทยานและนันทนาการ) สาขาอุทยานและนันทนาการ ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉัตรวรรณ ฐานะกาญจน์, Ph.D. 159 หน้า

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบนันทนาการและประสบการณ์นันทนาการของผู้มาเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เปรียบเทียบประสบการณ์นันทนาการที่พึงปรารถนา กับประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริงจากการไปเยือนแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติ เปรียบเทียบประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับจริงจากการไปเยือนแหล่งนันทนาการแต่ละแหล่ง และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับกับความพึงพอใจโดยรวมและความต้องการกลับมาเยือน โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากผู้มาเยือนจำนวน 500 คน จากแหล่งนันทนาการที่เป็นตัวแทนพื้นที่ศึกษา 5 แห่ง คือ โป่งน้ำร้อนท่าปาย ถ้ำน้ำลอด น้ำตกผาเสื่อ พง์บัวตองคอกแม่อุคอ และถ้ำปลา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา การวิเคราะห์ปัจจัย การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองประชากรแบบจับคู่ การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์

ผลการศึกษาพบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่ไม่เคยมาเยือนพื้นที่ศึกษามาก่อน ใช้เวลาในแหล่งนันทนาการประมาณ 1 ชั่วโมง 25 นาที โดยมีกิจกรรมชมทิวทัศน์เป็นกิจกรรมนันทนาการที่ผู้มาเยือนคาดหวังและเข้าร่วมมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสามารถจำแนกกลุ่มประสบการณ์นันทนาการที่พึงปรารถนาได้ 5 กลุ่ม คือ 1) ด้านความเป็นอิสระ การผ่อนคลายความเครียด และพัฒนาจิตใจ 2) ด้านการผจญภัย ความท้าทาย การบุกเบิกสิ่งใหม่ และพัฒนาสมรรถภาพร่างกาย 3) ด้านความสนุกสนาน การได้พบเห็นสิ่งใหม่ และหลีกเลี่ยงจากสภาพที่จำเจ 4) ด้านการแสดงออกซึ่งความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ และ 5) ด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (cumulative percentage of variance = 58.42) และสามารถจำแนกกลุ่มประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับได้ 4 กลุ่ม คือ 1) ด้านความเป็นอิสระ การผ่อนคลายความเครียด และพัฒนาจิตใจ 2) ด้านการผจญภัย ความท้าทาย การบุกเบิกสิ่งใหม่ และพัฒนาสมรรถภาพร่างกาย 3) ด้านความสนุกสนาน การได้พบเห็นสิ่งใหม่ และหลีกเลี่ยงจากสภาพที่จำเจ และ 4) ด้านการแสดงออกซึ่งความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ (cumulative percentage of variance=55.39) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างประสบการณ์นันทนาการที่พึงปรารถนา กับประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับ พบว่า มีประสบการณ์นันทนาการเพียง 16 คู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากตัวแปรทั้งหมด 28 คู่ การเปรียบเทียบประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับทั้ง 4 กลุ่มจากการไปเยือนแหล่งนันทนาการแต่ละแห่ง พบว่า มี 3 กลุ่มประสบการณ์นันทนาการที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ด้านความเป็นอิสระ ผ่อนคลายความเครียด และพัฒนาจิตใจ ($F=0.032$; $Sig.=.003$) ด้านการผจญภัย ความท้าทาย การบุกเบิกสิ่งใหม่ และพัฒนาสมรรถภาพร่างกาย ($F=3.877$; $Sig.=.004$) ด้านความสนุกสนาน การได้พบเห็นสิ่งใหม่ และหลีกเลี่ยงจากสภาพที่จำเจ ($F=4.566$; $Sig.=.001$) และประสบการณ์นันทนาการที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจโดยรวมและความต้องการกลับมาเยือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ